

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus JUULI 2017

Tervitused kõigile sõpradele Haapsalu koguduses!

Soojustundega südames mõtleme tagasi möödunud aasta novembris toimunud Loviisa koguduse noorte Haapsalu-külastusele. See sõit oli meie noortele väga olulise tähendusega – see tõi rõõmu, aga kasvatas ka soovi elavdada omavahelist läbikäimist. Loodan, et meie noorte koostöö jätkub ka edaspidi.

Elame praegu Loviisa soomekeelses koguduses mitmesuguste muutuste ajal. Üks nähtav muudatuste märk on johtunud Soome saabunud pagulastest. Ka Loviisa on viimastel aastatel saabunud mitmetest riikidest ja kultuuriruumidest nii kvoodipögenikke kui ka turvapaiga taotlejaid. Tulijate seas on olnud kristlasi, kuid ennekõike moslemeid. Nelipühal ristisime koguduses kuus Afganistanist saabunud inimest. Ristimisele eelnes kolm kuud väldanud n-õ ristimiskool, kus käsitlesime ristiusu keskseid teemasid, mis on ristiusule omane. Oli suur rõõm rääkida Jumala armastusest, armust ja tahtest innukatele kaasamõtlejatele. Meie arutelud olid mõlemapoolselt rikastavad ja huvitavad.

Teine suurem muudatus on tulenenud meie piirkonna koguduste liitmise ettevalmistustest. Praegu tegutseb Loviisa piirkonnas seitse väikest soomekeelset kogudust. Majanduslikult on nende koguduste ülalpidamine väga raske ning seetõttu on otsustatud 2019. aasta alguseks need kogudused liita. Selle tulemusel jääb piirkonnas tegutsema kaks kogudust – üks soomekeelne ja teine rootsikeelne. See aga tähendab, et Loviisa soomekeelne kogudus lakkab praegusel kujul olemast. Väikseid kogudusi koondav ühiskogudus hakkab kandma siitkandist pärit usupuhastaja Mikael Agricola auks nime **Agricola kogudus**.

Loodan, et Jumal on armuline ning juhib meid kõiki, kes me elame muudatuste keskel ja pöördelistel aegadel.

Õnnistust meie sõpruskogudusele Haapsalus soovides

Seppo Apajalahti
Praost, Loviisa soomekeelse koguduse õpetaja

Teksti pani soome keelest eesti keelde ümber vikaarõpetaja Kristel Engman

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA JUULIS

L, 1. juuli kl 16 Tšaikovski festivali kirikukontsert – Kalle Randalu ja Moskva Novaja Opera keelpilliorkester. Piletiga. (Toomkirikus).

P, 2. juuli kl 11 jumalateenistus armulauaga. Teema: Kadunud ja jälle leitud. Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Kalle Jätsa ja organist Lia Salumäe (Toomkirikus).

K, 5. juuli kl 20 XXIV Haapsalu Vanamuusika Festival avakontsert – Bach & reformatsioon
Esinevad: Maria Valdmaa (sopran), Iris Oja (alt), Uku Joller (bass). Ansambel Studio Vocale ja festivali barokkorkester. Dirigent Toomas Siitan. Piletiga. (Toomkirik).

N, 6. juuli kl 20 festivali kirikukontsert - Polona XVII / XVIII. Ensemble Silva Rerum. Dirigent Karol Kisiel. Piletiga (Toomkirik).

R, 7. juuli kl 9 hommikupalvus (Jaani kirikus). Kl 20 festivali kirikukontsert. La Grande Chapelle (Hispaania) Officium defunctorum (1605). Tomás Luis de Victoria, Cristóbal de Morales jt. Dirigent Albert Recasenas. Piletiga. (Toomkirik). **Kl 23 festivali öökonsert. Ansambel Floridante / Nuove Musiche.** Maria Valdmaa – sopran; Meelis Orgse – barokkviiul; Saale Fischer – orel; Anna-Liisa Eller – kannel; Kristo Kāo – teorb. Piletiga. (Jaani kirik).

L, 8. juuli kl 12.30 Vabadusvõitlejate päeva jumalateenistus (Toomkirik). Teenib piiskop Tiit Salumäe. Laulab laulustuudio DoReMi Anne Pääsukese juhatusel. Kaastegev orkester. **Kl 20 festivali kirikukontsert – Taasavastatud Barokk/ansambel Supersonus.** Marco Ambrosini (*nyckelharpa*); Eva-Maria Rusche (klavessiin); Anna-Liisa Eller (kannel); Anna-Maria Hefele (ülemhelilaul); Wolf Janscha (parmupillid). Piletiga. (Toomkirik).

Kl 23 festivali öökonsert - Imbi Tarum (klavessiin). Piletiga. (Jaani kirik).

P, 9. juuli kl 11 Jumalateenistus armulauaga. Teema: Halastage! Teenivad piiskop Tiit Salumäe, Kalle Jätsa ja organist Lia Salumäe. (Toomkirikus). **Kl 20 XXIV Haapsalu Vanamuusika Festivali lõppkontsert. Venezia – München - Dresden.** Heinrich Schütz, Giovanni Gabrieli, Orlandus Lassus jt. Studio Vocale, Haapsalu Festivali koor ja orkester. Dirigent Toomas Siitan. Piletiga. (Toomkirik).

R, 14. juuli kl 9 hommikupalvus (Jaani kirikus).

P, 16. juuli kl 11 Jumalateenistus armulauaga. Apostlite pühapäev. Teema: Issanda teenistuses. Teenivad õpetaja Kari Tynkkynen ja Kalle Jätsa. (Toomkirik).

R, 21. juuli kl 9 hommikupalvus (Jaani kirikus).

P, 23. juuli kl 11 Jumalateenistus armulauaga. Teema: Armastuskäsk. Teenib õpetaja Kari Tynkkynen.

R, 28. juuli kl 9 hommikupalvus (Jaani kirikus).

P, 30. juuli kl 11 jumalateenistus armulauaga. Teema: Kirgastatud Kristus. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja organist Lia Salumäe. (Toomkirikus).

XXIV HAAPSALU VANAMUUSIKA FESTIVAL.

Tänavuse Haapsalu Vanamuusikafestivali kava on inspireeritud reformatsiooni 500 aastapäevast. Reformatsioon on otsekui vana ja uue Euroopa kultuuriline piirjoon: üheltpoolt vastanduti varasemale, teisalt otsiti kristliku kultuuri alusmõtteis just vana ja algset. Koosmõjus poliitiliste pingetega päästis reformatsioon ettekavatsematult valla sajandeid kestnud konflikte. Festivali kava püüab aga vaadata konfliktidest üle ning otsib vaimseid sildu läänekristluse erinevatesse leeridesse jäänud osade vahel.

Eriti sümboolseks võiks selles mõttes olla meie lõppkontsert 9. juulil, kus kõlab Veneetsia mitmekoorimuusika: see ei hoolinud lõhest protestantluse ja vastureformatsiooni vahel ning mõjutas muusikat ühtviisi nii Itaalias kui Saksamaal. Mitmeks osaks jagatud koor, mis püüab saavutada ühtset harmooniat – see võiks iseloomustada kogu reformatsioonijärgse Euroopa kultuuri.

Seda kultuurisituatsiooni kujutab põnevalt ka kontsert Poola kuningatele loodud muusikast 6. juulil. Poola aadlikud valisid 17.–18. sajandil riigile kuningaid teiste maade valitsejate hulgast, moodustades sel viisil poliitilisi liite nii Rootsi kui Saksimaaga, mille puhul olid möödapääsmatud kompromissid katolitsismi ja protestantismi pinnal. Nii ongi sellel kontserdil kõlav muusika

läbilõikeks omaaegse Euroopa muusikamoest. Kuna ka Bach oli Leipzigi Poola kuninga alam ja pühendas talle palju teoseid, kõlab kontserdil koos paljude omaaegsete meistritega ka tema muusika.

Meie festival otsib alati silda ka vana ja uue vahel – „vanamuusika“ on iseenesest kummaline sõna, sest muusika elab ju vaid käesolevas hetkes ja ei saagi kunagi olla „vana“. Seda paradoksi uurib kõige põnevamalt hetkel väga kõrgelt hinnatud eksperimentaalne ansambel Supersonus oma 8. juuli kontserdil, kus barokkmuusika ühendatakse mitmete rahvamuusikast tuntud pillide ning päris üllatavate musitseerimisvormidega, nagu ülemhelilaul või virtuoossed fantaasiad parmupillidel. Uus ja vana ristuvad põnevalt ansambli Floridante 7. juuli öökonsertil „Nuove musiche“ (Jaani kirikus).

Nii protestantliku kui katoliikliku Euroopa muusikast püüdsime kavassee leida kristliku vaimsuse kõige sügavamaid näiteid ja Tomás Luis de Victoria Reekviem aastast 1605 on kahtlemata kristliku muusika üks tippsaavutusi. Selle eriti lihtvitud ja süvenenud esitust võib oodata hispaania vokaalansambli La Grande Chapelle 7. juulil. Tegemist on ansambliga, mis on pidev külaline maailma tippfestivalidel ja mille juurde on loodud lausa oma plaadifirma, mille väljaanded on pälvinud rohkesti kõrgeid auhindu.

Samaväärseks tipuks protestantliku Euroopa muusikas on muidugi Johann Sebastian Bachi looming. Klavessiinivirtuoos Imbi Tarum esitab 8. juuli öökonsertil Jaani kirikus osa tema kuulsatest „Goldbergi variatsioonides“ – küllap ülimast, mis iial on klavessiinile loodud. Bachile on aga tervenisti pühendatud ka festivali avakontsert 5. juulil, kus kõlavad kaks tema nn luterlikku missat – need on kantaadilaadsed, ainult *Kyrie*- ja *Gloria*-osast koosnevad teosed, mille muusikas kasutab Bach paremaid numbreid oma kirikukantaatidest. Ladinakeelne missatekst ning seosed nii vana kirikliku polüfoonia kui ka luterliku kirikulauluga loovad siingi sildu kiriku lahknenu osade vahele. Avakontserti raamivad kaks lausa äärmuslikult vastandlikku teost: algul särav ja ekstravertne pidumuusika, 1725. aasta usupuhastuspühaks loodud kantaat „Gott der Herr ist Sonn und Schild“ (Issand Jumal on päike ja kilp) ning lõpus müstiliselt helge, isiklik surmamõtisklus, motett „O Jesu Christ, meus Lebens Licht“ (Oo, Jeesus Kristus, minu elu valgus).

Toomas Siitan

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professor,
Haapsalu Vanamuusikafestivali kunstiline juht

INFOT!

TEATEPULKA ÜLE ANDES!

Muudatustest Johannese Sõnumite toimetuses.

Haapsalu koguduse infokiri *Johannese Sõnumid* on teavet koguduses toimunud ja toimuvast toonud lugejateni 2008. aasta septembrist, mil õpetaja Salumäega käivitasime infolehe väljaandmise. Meie eesmärk on algusest peale olnud info vahendamine koguduses toimuvast ning aktiivse

suhtluskeskkonna pakkumine koguduse liikmetele Eestis ja võõrsil. Nende aastate jooksul on leht teinud läbi mitmeid muudatusi ning loodetavasti ka kvaliteedis kosunud.

Aastate jooksul on *Johannese Sõnumitest* saanud väärtuslik osa koguduse kroonikast. EELK-s ei ole väga palju neid kogudusi, kes oleksid suutelised seesugust infolehte regulaarselt välja andma. Haapsalu koguduses on see õnnestunud ennekõike tänu koguduse õpetaja Tiit Salumäe ja toimetuse pühendumisele ning lehelugejate püsivale huvile.

Lehe väljaandmise algusest on siinkirjutajal olnud võimalus lehe igakuisel koostamisel osaleda ning koguduse tegemistega väga lähedalt seotud olla. Kuna diplomaaditöö viib mind järgmiseks kolmeks aastaks Rootsi kuningriiki, ei võimalda see kahjuks senises mahus toimetuse töös osalemist. Sestap jätan kindla meele ja rahuliku südamega oma senised ülesanded teoloog Karin Tederi hooleks, kes on lehelugejatele seni tuttav peamiselt vaimulike mõtiskluste kaudu. Olen kindel, et toimetuse on hästi toimiv ning leht on kindlates kätes.

Soovin lugejatele head lugemist ka edaspidi ning toimetusele kestvat indu lehe väljaandmisel!

Foto: Annika Metsla.

Kristel Engman
EELK vikaarõpetaja
Johannese Sõnumite toimetuse liige alates aastast 2008

VÄIKESED JA SUURED, TULGE KIRIKUÖÖLE!

Ootame lapsi ja noori vanuses 3-15 aastat meie koguduse kirikuööle, mis toimub tänavu 25.-27. augustini Jaani ja toomkirikus ning kannab pealkirja „Pimedusest valgusesse“.

Selleaastase laagri keskseks teemaks on reformatsioon ehk usupuhastus. Plaanis on palju põnevaid ühistegevusi: tutvume keskaegse koolieluga, meisterdame küünlaid, kuuleme Haapsalu piiskopilinnuse ja toomkirikuga seotud legende, tutvume reformatsiooniga ja saame teada, kuidas mõjus usupuhastus eesti kultuurile ja keelele, mõtleme välja oma teesid ning proovime neid kirjutada mh hanesule ja tindiga, trükimasinaga ning nutiseadmetega. Seejärel paigaldame teesid kirikuuksele. Räägime ka toomkiriku ajaloost ja arhitektuurilistest iseärasustest, katsetame toomkiriku ainulaadset akustikat ning võtame ette retke toomkiriku võlvidele. Plaanis on hilisõhtune palverännak tõrvikuvalgel.

Loomulikult ei puudu programmist meeleolukas aardejaht, mängud suurtele ja väikestele ning õhtune filmivaatamine. Päevi raamivad hommiku- ja õhtupalvused, kus noored ja lapsed saavad ka ise sõna. Laagri lõpetab osalemine pühapäevase jumalateenistuse lõpuosas, kuhu suundutakse toredate protsessiooniga.

Erilisi üllatusi töötab pakkuda kirikuöö menüü, mis koosneb keskajast ja reformatsioonist

inspireeritud toitudest. Vahvleid küpsetatakse süte peal vanaaegsete vahvliraudadega. Laagrisse on oodatud nii mudilased kui teismelised. Väiksemaid lapsi võivad saatma tulla nii emad-isad kui vanavanemad. Suurem osa programmist viiakse läbi toomkirikus ja linnuses, ööbimine ja toitlustamine on Jaani kiriku juures.

Osalustasu on 10 €. Sama pere teine laps maksab samuti 10 €. Alates sama pere 3. lapsest on kirikuöö tasuta. Saatva täiskasvanu osalustasu on 10 €.

Registreerida saab kuni rukkimaarjapäevani ehk kuni 15. augustini koguduse kantseleis (telefon 473 7166, 473 7167, e-post: haapsalu@eelk.ee).

Korraldustoimkonna nimel
Maria Strauss

KIRIKU LAULU- JA PALVERAAMATU TERVIKLIK LÄBILAULMINE EHK KORAALIMARATON 20.-21. AUGUSTIL. TULGE LAULMA!

Vastavalt kokkuleppele EELK jumalateenistuse ja kirikumuusika komisjoni ning EELK Kirikumuusika Liiduga korraldame koraalimaratonit. Selle üritusega tähistame KLPR 25. aastapäeva ja reformatsiooni 500. juubeliaastat ning valmistame ennast ette uue lauluraamatu koostamiseks. Koraalimaratonile on kõik oodatud – osaleda saab nii kaasa lauldes, pilli mängides kui kuulates ja palvetades. Kavas on liita Kuressaare Pildiraadio abil nii Eestimaa kui meie kaasmaalased üle maailma. Katkematu laulmisega püüame püstitada maailmarekordi.

Kiriku Laulu- ja Palveraamatu laulud on jaotatud praostkondade vahel ja igal praostkonnal on palutud saata oma esinduse koraalimaratonile. See annab üritusele laiapõhjalise osaduse ja ülemaalse kõlapinna. Laulmine toimub kahel päeval ja nende vahelisel ööl katkematult.

Kõik abilised on teretulnud. Täpsem info - organist Lia Salumäe tel. 53039 835.

HÄÄLED ULATUVAD INIMESTE KÕRVU.

Pealkirja esitähedest moodustub segakoori HUIK! nimi. Koor andis kontserdi 4. juunil Haapsalu toomkirikus. Koor loodi 2009. aastal ja selle peadirigendiks on Kaspar Mänd, kes laulurahvale on tuttav viimaselt üldlalupeolt. Ette kanti Šoti helilooja James MacMillani „Stretchclyde`i motetid“ ja Šveitsi helilooja Frank Martini „Missa a cappella topeltkoorile“. Kontsert oli rikas huvitavate harmooniate, voolava rütmilisuse ja meloodilise vitaalsuse poolest. Eriliselt nauditav oli, kuidas missa esitamisel võtsid häälerühmad üksteiselt partiisid üle kuni saavutasid lõpliku ühtsuse teose viimases fraasis pealkirjaga "Dona nobis pacem".

Nädalapäevad hiljem – 9. juunil – esines rahvast tulvil kirikus Kalevi Kammerkoor. Dirigent Erki Meister on Haapsalus sündinud-kasvanud ning tähistas kontserdiga sünnilinnas oma esimest juubelit. Ette kanti Erki Meistri kooriloomingut. Pillimängijatena astusid üles kooriliikmed ise. Laulude tsükli „Päikestepillajad“ puhul oli tegu esmaettekandega. Autor on teose pühendanud oma vanaemale, tänu kelle nõudlikule, aga lahkele loomusele on dirigendist saanud see inimene, kes ta on. Laulud olid loodud Artur Alliksaare – kahtlemata ühe omanäolisema Eesti poeedi – tekstidele. Tema meisterlikud sõnamängud ja mitmekihilised tekstid köidavad väga erilisel moel. Lisaks helilooja kaunid harmooniad ja lauljate meisterlik esitus. Jah – hääled ulatuvad inieste kõrvu ja annavad tunnistust võimest ilu edasi anda ja vastu võtta.

Tiia Laar

KÕIK TAEVAD LAULSID.

Koguduse koorid osalesid 17. juunil Suure-Jaani vaimulikul laulupäeval. Tegemist on justkui miniatuurse laulupeoga, kus esindatud erinevad kooriliigid, peotuli ja rongkäik. Looja oli seekord kinkinud eriliselt kauni ilma – tumedad äikesepilvedki läksid ringiga peopaigast mööda. Meenutati, et eelmistel kordadel said lauljad tunda nii laussadu kui ka tormituult.

Nagu ikka, tehti esmalt proove, et õhtusel kontserdil kõik veatult välja tuleks. Vahepealne vaba aeg kulus kehakinnituseks ja Suure-Jaani nautimiseks. Sealne maaliline järv oma valgete vesirooside ja

kollaste vesikuppudega pakkus tõelist silmailu. Kenale ilmale kohaselt oli ka küllaga rannamõnude nautijaid.

Enne laulupidu toimus reformatsiooniõunapuu istutamine kiriku kõrvale ning *Collegium Musicale* kontsert kirikus (dirigent Endrik Üksvärav). Seejärel süüdati peotuli ja liiguti peopaika. Peo osalenud puhkpilliorkestrid olid paigutatud iga mõnekümne meetri tagant, nii et reibas samm ei saanud katkeda. Peo repertuaar ulatus sajanditagustest klassikutest (Bach ja Beethoven) meie kaasaegseteni. Viimane sõna omandab tegelikult väga laia diapasooni, kui mõtleme, et Eesti koorimuusika ja eestluse hoidmise *grand old man* Roman Toi tähistas neil päevil oma 101-st sünnipäeva. Peo lõpetas Peep Sarapiku *Õhturahu*. Küllap said rahu ja rõõmu südamesse nii korraldajad, esinejad kui ka kuulajad.

Tiia Laar

HÕBELEER.

11. juunil oli pidulik hõbeleeripäeva jumalateenistus. Koos olid 1992 leeritatud. Hõbeleeripäeva korraldustoimkonda juhtis Lydia Kalda.

KÜÜDITAMISE MÄLESTUSPÄEV

14. juunil kogunesime taas Emaaltari ette, et meenutada 1941. aasta juunis Nõukogude Liidu võimude poolt toime pandud suurkuritegu, mille käigus deporteeriti mitmetelt Nõukogude Liidu võimu all olevatelt aladelt üle 65 000 inimese. 13. juunil 1941. aastal Moskvast antud korralduse kohaselt oli Eestist ette nähtud küüditada 11 102 inimest. Kõiki neist ei õnnestunud küüditajatel siiski tabada. Praegu loetakse juuniküüditatute koguarvuks veidi üle 10 000 inimese. Alaealisi (kuni 17-aastaseid) oli neist 36–38 %, alla aastaseid lapsi üle 100, oli ka voodihaigeid vanainimesi. Juuniküüditamise tagajärjel hukkus umbes 6000 inimest. Meie kohus on mäletada ja mälestada.

Oma sõnavõttus ütlesin: „Täna teid, et olete tulnud täna kokku siia Emaaltari ette. Pean väga oluliseks, et meie kõik ja ka kasvav põlvkond mäletaks meie rahva ajalugu. Selleks saavad vanemad jutustada oma lastele ja lastelastele, milline on meie rahva tee. Sean selles osas eeskujuks juudi rahva, nad kasutavad ihanädalast sabatisöömaaega ja eriti kõiki pühadesöömaaegu selleks, et meenutada oma rahva ajalugu.

Iga rahva ajaloos on rõõmsaid ja kurbi päevi. Mõlemat tuleb meenutada. Tuletame meelde eesti rahva kangelaslikkust aga ka ülekohtu, mida meie rahvas on pidanud kannatama. Leinapäeval mõtleme rahva kannatusele ja tehtud ülekohtule, mida Nõukogude Liit põhjustas okupatsiooni, terrori ja repressiivpoliitikaga. Küüditamisel ei karistatud inimesi selle eest, mida nad olid teinud, vaid selle eest, kes nad olid. Eesmärgiks oli hävitada vaimne eliit ja murda rahva eneseteadvus.

Eilses Lääne Elus on lugupeetud Mati Mandeli pikem artikkel „Juuniküüditamist ei saa unustada.“ Ma ei hakka seda kordama - soovitan kõikidel, kes seda veel lugenud ei ole tingimata artikkel läbi lugeda ja selle üle mõelda. Samas lehes on ka Heiki Magnuse ülevaade tänasest päevast „juuniküüditamise aastapäeva tähistatakse Haapsalus ja Ristil.“

Mu hea sõber, Siberi tee läbi käinud Haapsalu koguduse nõukogu auliige doktor Heino Noor, on uurinud repressiivsete tervist ja kirjutas sellest ajakirjas Kultuur ja Elu (3-2004 ”Sovetlikud püsikahjud tervisele”). Ta väidab, et vägivaldelaamused on sööbinud rahva ühismälu ja psüühikamuutused kanduvad ohvrite teise-kolmandasse põlvkonda. Vähemalt pooled ellujäänust vajavad praegu hooldust, neist kolmandik arstiabi. Repressioonitrauma otsesed või kaudsed tagajärjed ja mõjud võivad ulatuda vähemalt 2030.-2040. aastatesse. Eesti pool sajandit kestnud vägivaldne sovetiseerimine tõi kaasa üldise psühhotraumeeriva olukorra. Vaatamata kõigele tuli eesti rahvas toime rahvuse ja kultuuri säilitamise ning edendamisega. Terrori ja repressioonide eesmärgiks oli suruda maha rahva vabadustahe ja hävitada aktiivne tuumik. Rahvast sunniti teadlikult või alateadvuses andma alla, vaikima või muganduma - olukorraga leppima. Ajupesu pidi tootma nn nõukogude inimese, uue inimliigi homo soveticusè, kellel ei ole ei rahvuslikke ega usulisi ideaale.

Mäletan 14. juuni tähistamist taasiseseisvuse koidikul. Sajad inimesed süütasid küünlad raudteele kust algas tee tundmatusse - paljudele surmatee. Peeti koosolekuid ja mälestuspalvusi. Rahvas elas uuesti läbi oma minevikku. Nüüd tuleb kokku grupp vanemaid inimesi. Paljudes kohtades ei toimugi mälestuspalvusi. Täna siin meie Kaitseliitu ja Naiskodukaitset. Kas hakkabki juba tuhmuma leinapäeva tähendus?

Kaks asja veel. Haapsalu aukodanik Heino Noore palus mul parandada ära üks Lääne Elus 22. aprillil 2017 temaga pikem usutluses „Heino Noor: kõik oleks võinud olla teisiti“ esinenud sõnastus. Heino Noor palus korrigeerida seal kirjutatut – ta rõhutas, et kuigi ta ei suuda andestada oma ema ja isa mõrvarile – siiski ta tahaks seda teha ja loodab, et jõuab selleni enne oma lahkumist ajast igavikku. Mitte siis nii nagu oli kirjas, et ta ei taha ega kavatse leppida ja andestada. Ta tahab ja loodab seda teha Jumala abiga. Teisalt on ju nii, et andestada ei saa meie - see on Jumala tegu. Selle märgiks on ka Emaaltar mille ees täna seisame.

Teiseks. Ärgem elagem ohtlikus ükskõiksuse – ükski rahvas ega inimene ei saa olla kindel, et meiega ei saa kunagi midagi sarnast juhtuda. Vaadake, mis maailmas täna toimub, mõelge kuritegelikele režiimidele, mõelge kristlaste tagakiusamisele mitmes riigis - usulistele konfliktidele ja terrorismile. Massiküüditamine oli ateistliku režiimi püüe hävitada kirik ja teha kahju kõikidele kristlastele. Praegu on alustatud ka materjali kogumist Katoliku kiriku piiskopi Eduard Proffitlichi märtrisurmale, et kuulutada ta pühakuks. Tuletan meelde ka paljusid meie kiriku märtreid, nende hulgas ka piiskop Rahamäge. Palvetan ja süütan küünla!“

KIRIKUKONGRESSI ALALDUS.

Vabaduseks on Kristus meid vabastanud. Püsige siis selles ja ärge laske endid jälle panna orjaikkesse! (Galaatlastele 5:1)

EESTI EVANGEELNE LUTERLIK KIRIK – VABA RAHVAKIRIK 100

1. Kirik on suunatud Eesti rahvale. Vaba rahvakirik on evangeeliumis vaba ja avalik kirik.

Nii nagu meie eelkäijad vaba rahvakiriku asutamise aegu, lähtub ka sajandat aastapäeva tähistav Eesti Evangeelne Luterlik Kirik oma tegevuses missioonist, mille allikas ja kese on evangeelium ristilöödud ja ülestõusnud Jeesusest Kristusest. Evangeelium vabastab ja lohutab, julgustab ja rõõmustab. Me näeme kiriku avaliku identiteedi lähet evangeeliumis ja rõhutame seetõttu kiriku misjonimeelset ja teenivat suunatust kogukonnale, meie rahvale, tervele Kristuse ristil lepitatud inimkonnale.

2. Kirikul on kaasvastutus Eesti rahva ja kultuuri eest. Vaba rahvakirik on kõigi kirikuliikmete ühine ja avalik vastutus.

Kirik on meie identiteedi ja kogukonna üks alustaladest ning rahva hariduse ja kultuuripärandi kandjatest. Meie ühine kuulutus ja teenimistöö on suunatud tervele kogukonnale – inimestele nii linnas kui maal. Kirik – see on elav side evangeeliumi, meie ajaloo ja tänapäeva vahel. Nõnda oleme osalised eesti keele ja kultuuri jätkumises ja kujundamises. Peame vajalikuks osaleda ühiskondlikes aruteludes Eesti rahva tuleviku ja meie ühiskonna pikaajaliste sihtide ja väärtuste üle.

3. Kirik osaleb ühiskondlikus religioosses ja maailmavaatelistes diskussioonis. Vaba rahvakirik eristab usule ja südametunnistusele tuginevat ning ühiskondlikku poliitilist ühiselu.

Vaba rahvakirikuna elame maailmavaatelistelt ja religiooselt mitmepalgelises ühiskonnas. Katsed eirata erinevate eluorientaatoride tähendust ja mõju ühiskondlikule elule või pidada neid üksnes privaatsfääri kuuluvaks on osutunud lühinägelikeks. Vajalik on usuliste ja maailmavaatelistel veendumustel avalik tunnistamine ning nende üle ja nende vahel toimuv diskussioon. Vaba rahvakirikuna on meie ülesanne tunnistada ja mõtestada kristlikku usku avalikus dialoogis.

4. Kirik teenib ühiskonda diakoonia ja hingehoiuga. Vabal rahvakirikul on sotsiaalne vastutus.

Kiriku kui usklike osaduse keskmes on jumalateenistus – pöördumine sõnas ja sakramendis jagatud ja avaliku evangeeliumi juurde. Meie osadus rajaneb Jumala armastuse uuekslooval ja lepitaval väel. See julgustab vaatama armastuse silmadega meid ümbritseva loodu ja kõigi kaasinimeste poole ning aitab iseäranis märgata, lohutada ja toetada neid, kes on väetid, haiged, hädasolijad ja tõrjutud. Kirik peab aitama teha nende hääle avalikult kuuldavaks.

Ühiskondliku õigluse, rahu ja loodu hoidmise eest väljaastumine on osa sellest, mida tähendab olla kirik ja kristlane.

5. Meie vaba rahvakirik on osa Kristuse kirikust. Eesti vaba rahvakirik on osaduses ja tegutseb koos teiste kirikutega Eestis, Euroopas ja kogu maailmas.

Meie kirik kuulub mitmesse üksteist täielikult tunnustavate kirikute osadusse ning kirikul on kahepoolsed tihedad suhted mitme sõsarkirikuga. Meie jaoks on väga oluline ikumeeniline koostöö teiste kirikutega Eestis ja mujal maailmas. Üheskoos tunnustamine ja teenimine tähendab võimalust ja vältimatut vastutust osaleda ühise eluruumi kujundamisel nii Euroopas kui üleilmselt. Kristlik usk ja kirik rajanevad evangeeliumis avalikuks saanud kolmainu Jumala ustavusel, kohalolul ja tegutsemisel. Selles tänulikus veendumuses ja usalduses vaatame juubeliaasta kirikukongressil julge ja rahuliku südamega tulevikku. Me palume tarkust, et oskaksime vaba Eesti rahvakirikuna elada, tunnustada ja teenida nii, et see oleks kiituseks kolmainu Jumalale ning teeniks kaasinimeste ja kogu loodu hüvangut.

Tartu Pauluse kirikus 27. mail 2017.a.

SAAME TUTTAVAKS – KOGUDUSE NÕUKOGU UUS LIIGE KARIN TEDER.

Karin Teder on koguduses üks neist, keda võib igal pühapäeval jumalateenistusel kohata.

„See on vajaduseks saanud, eriti just armulaul käimine on mulle tähtis,” tunnistas Karin. „Kui mõnikord - seda juhtub küll harva - armulauda ei ole, jääb midagi justkui puudu.”

Arstide peres sündinud Karin on kogu elu Haapsalus elanud. Ta on õpetatud teoloog, magister.

„Kui leidsin Jumala, tuli igatsus õppida teoloogiat,” rääkis Karin. Tol ajal metodisti kiriku liikmena hakkas ta 2000. aastal õppima metodisti kiriku teoloogilises seminaris. Sai sealt bakalaureuse kraadi. Õpingud jätkusid usuteaduse instituudi magistriõppes.

Karin on pidanud koguduse õpetaja eest hommikupalvusi, andnud piibli- ja leeritunde. Johannese Sõnumeis on Karini ülesanne kirjutada vaimulik mõtisklus, valida piibliitsitaat ja palve. Kui varem kasutas ta Keldi palveraamatut ja saksakeelset suurte kirikuinimeste palvetega raamatut, siis nüüd on ta hakanud ise palveid kirjutama. Kirikuõpetaja ambitsiooni tal ei ole – see amet nõuab teistsuguseid isikuomadusi.

„Iseloomult olen üksik inimene, vähese suhtlemisega,” sõnas ta enda kohta.

Südamelähedane ristiteoloogia.

„Teoloogiaõpingud andsid usust väga põhjaliku arusaama, üksikud faktid ja arusaamad hakkasid moodustama süsteemi, iga kild asetus oma kohale ja tekkis kooskõlaline tervikpilt,” sõnas Karin.

Kõige südamelähedasemaks peab ta ristiteoloogiat, mis ütleb, et saavutame Jumaliku täiuse oma risti kandes. Ristiteoloogias on Jumal kannatanud, saanud väikeseks ja alandlikuks. Ta on loobunud oma aust inimese pärast, et tuua inimest enda juurde. Jumal on kannatanud ja andnud osa oma kannatustest meile.

Ristiteoloogia on vastand auteoloogiale, mis ütleb, et Jumal on eelkõige võimas, vägev ja hiilgav. Ameerikas on levinud eduteoloogia, mis räägib, et pead olema rikas ja edukas ning Jumal peab selle sulle tagama. Tervenemine ja rikkaks saamine Jumala abil ongi osa auteoloogias, st et oleme võimsad ja vägevad Jumalas. Kannatuse pool, väikeseks saamine vaikitakse aga maha. Ka Martin

Luther oli ristiteoloog.

Karin elavneb oma põhimõtetest rääkides, ta jutt on selge ja kirglik.

Kristlaseks olemine.

Karin leiab, et tähtis on kristlaseks olemist mõtestada. Sellele aitab kaasa praktiline usuelu. See tähendab jumalateenistusel osalemist, igapäevast palvetamist ja pühakirja lugemist, mõtisklemist. Kõik see kokku on kristlik vagadus.

Karini meelest on leerikursus liiga lühike ja pinnapealne, praktilist usuelu seal õpetada ei jõua. Ent inimene ei saa kasvada usus, kui ta ei loe, ei palveta, ei esita küsimusi. Selle tühimiku täitmiseks pakub Karin, et koguduses võiksid olla vestlusgrupid, kus arutleda tekkivate küsimuste üle. Võiks olla mitmesuguseid vestlusgrupe, nii kuidas huvilisi tekib: uutele ja vanematele liikmetele jne. Ta osaleks ise hea meelega sellistes gruppides, aga pigem liikme kui juhataja positsioonil.

Võiks rohkem olla ka palvekoosolekuid, pakub Karin. Praegu on Jaani kirikus reedeti hommikupalvus, aga sinna tööinimene ei jõua. Võiks olla eestpalvekoosolekuid, kus palvetatakse koguduse, õpetaja, EELK, Eesti ja terve maailma pärast; aga eks ole ka igal inimesel muresid, mille pärast paluda. Karin pole aga sugugi kindel, et leidub tulijaid. Ta on käinud baptistikiriku palvekoosolekuil, sealgi käib vähe inimesi.

Teadusse ei kipu.

Kui enne usuteaduse õpinguid luges Karin palju ilukirjandust, siis nüüd loeb ta neid usualaseid raamatuid, mida ta õpingute ajal endale soetas, aga lugeda ei jõudnud.

Teda huvitavad pühitsuse probleemid, ta on sel teemal leidnud häid artikleid konservatiivset kristlust viljelevast portaalist „Meie Kirik”.

„Loen ka harduskirjandust ja praktilist kristlust käsitlevaid raamatuid,” lisas Karin. Praegu on tal pooleli Rein Õunapuu raamat „Lootusõpetuse lood”. See on lühikeste usuteemaliste mõtiskluste raamat. Tasub lugeda, soovitab Karin.

„Teaduse tegemine ei ole minu jaoks, pole võimeid nii palju,” arvas Karin. Tema ettekujutuses peab teadlane pakkuma midagi uut, mitte aga juba uuritust mingit kompotti kokku panema.

Keeleoskuselt peab ta tugevaimaks saksa keelt, inglise ja vene keel on tal keskkooli tasemel. Kreeka ja heebrea keelt õppis ta usuõpingute ajal. Metodisti seminari diplomitööks koostas ta kreeka keele õpiku iseõppijale. Heebrea keelt õppis omal käel, sest tol hetkel polnud koolis heebrea keele õpetajat.

„Aga et kreeka keelega ma praegu ei tegele, siis olin ise ka üllatunud, kui kiiresti võib selle ära unustada,” tunnistas Karin. Veel koostab Karin Lääne Elule ristsõnu, seda on teinud sellest ajast peale, kui leht hakkas ristsõnu avaldama, st palju, palju aastaid. Ta on tõlkinud lehele ka järjejutte.

„Muidu elan vaikset elu,” ütles ta oma elu kohta.

Neil päevil võttis Karin endale aga hoopis uue ülesande. Kui seni oli Johannese Sõnumite sisuline pool õpetaja Kristel Engmani õlul, siis edaspidi kogub ja valib koguduse kuukirja teemad Karin. Kristel Engman on mõnda aega koguduseelust eemal, ta on diplomaaditööl Rootsis.

Karin Teder

Sündinud 10. oktoobril 1967 Haapsalus.

Haapsalu 1. keskkooli 1974-1985

Metodisti kiriku teoloogiline seminar, bakalaureus, 2000-2007

Usuteaduse instituut, magister, 2007-2011.

Keeled: saksa, inglise, vene, pisut ka kreeka, heebrea.

Hobid: lugemine, teoloogia, psühholoogia, meditsiin.

Lehte Ilves

NATUKE NALJA.

Vana või Uus?

Eerik läheb raamatukauplusesse, et valida õele sünnipäevaks raamat. „Kuidas oleks Vana või Uue Testamendiga,” pakub abivalmis müüja.

„Ma võtaksin siis uue,” otsustab Eerik, „mu õele meeldivad nimelt rohkem moodsad asjad.”

SÜNNIPÄEVAD JUULIS.

1. juuli	Krista Vilt	40
2. juuli	Arnold Korjus	86
3. juuli	Liisa Ojaveer	55
	Vivian Kristensen	
	Marlon Olenko	
4. juuli	Sirle Mik	
	Sirli Pähna	
	Laura Jalakas	5
5. juuli	Billi Ronan Vunk	5
	Hannes Kert	
6. juuli	Sirvi Eslas	81
	Helis Alp	5
7. juuli	Maie Laadoga	86
8. juuli	Marje Hiie	
	Kaire Talviste	
	Emma Jämsa	
9. juuli	Madis Taavits	50
	Stella Kert	
	Doris Meinbek	
10. juuli	Milvi Parv	81
	Anu Turu	
12. juuli	Kairo Kliss	
13. juuli	Elvi Varik	77
	Märt Tohver	
	Leho Mumm	
	Sandra Hansen	10
14. juuli	Merili Kasepalu	
	Klee Erik	5
16. juuli	Mirjam Heina	
	Jane Madi	50
18. juuli	Marten Borman	10
19. juuli	Jaanus Rankla	
	Sander Jürgenson	
20. juuli	Klaudia Truuver	92
	Elve Pärtel	85
	Allan Martin	
	Aigi Kõiv	35
	Karoliina Huul	20
	Kristen Leemet	
21. juuli	Ada Krevon	84
	Mariina Mällo	
	Kadri Aasmaa	
22. juuli	Rutt-Regina Kelviste	65
	Mare Tereping	
	Kaarel Liivamäe	
23. juuli	Marii Kasepalu	
	Elsbeth Kiisk	15
24. juuli	Moonika Ani	
25. juuli	Kalle Tõnisma	
	Tarmo Tarlap	
26. juuli	Sigrid Veske	45

27. juuli	Villu Hansen Kristjan Tamm	10
28. juuli	Ülo Krevon Ingrid Kera Marii Kalda	83 10
29. juuli	Helme Kariis Sirje Pinsol	70
30. juuli	Tiia Laar Laura Huul	
31. juuli	Sirje Johannes Kaarel Pärn Leho Mumm	

PALJU ÕNNE JA ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

Halleluuja! Kiida, mu hing, Issandat! Psalm 146:1

„Miks on vaja Jumalat kiita?“ – niimoodi ei küsi mitte keegi, kellel on Püha Vaim. Sest Jumala Püha Vaim ise paneb meid Issandat kiitma, tekitab meis äraarvamata rõõmu Jumalast, keda tahame tänada, austada, kiita, ülistada ja kummardada. Jumala Püha Vaim varustab meid kaunite ülistussõnadega, mida me omast peast iialgi ei suudaks välja mõelda. Selle tunnistuseks on mitmed imeilusad kiituselaulud Pühakirjas, mille on loonud inimesed, keda Püha Vaim on puudutanud. Kohe tulevad meelde Maarja ja Sakariase kiituselaulud Uuest Testamendist ja lugematud ülistuslaulud, mille autoriks on Vana Testamendi Pühast Vaimust täidetud kuningas Taavet. Jumala Püha Vaim ise, Jumal ise suunab ja inspireerib meid kiitma Jumalat, seega on Jumala kiitmine hea, õige, vajalik ja iga inimese kohus. Püha Ignatius de Loyola kirjutab: „Inimene on loodud selleks, et kiita, kummardada ja teenida Issandat, meie Jumalat, ja päästa selle läbi oma hing.“

Aga kuidas on Jumala kiitmisega meie eludes? Kui palju oma igapäevasest palveajast me pühendame Jumala kiitmisele? Pahatihti unustame isegi Jumalat tänada nende õnnistuste eest, mis meile on osaks saanud, rääkimata siis veel Jumala kiitmisest ja ülistamisest. Me kas unustame Jumalat kiita, pole kindlad selle vajaduses või pole meil lihtsalt „sobivat meeleolu“. Peaksime aru saama, et see on meie oma valik: kiita Jumalat või mitte. Kuulata Püha Vaimu tasast häält või mitte. Ja kui otsustame seda teha, kaotavad kõik vastuväited oma jõu meie üle.

Jumala kiitmiseks vajame puhast südant. Kiitussõnad Jumalale lihtsalt ei tule üle huulte, kui meid Temast lahutab mõni andekspalumata patt. Sellisest kiitusest ei ole ka Jumalal head meelt. Ühes kaunis vaimulikus laulus sisaldub palve: „Tee mu elu kiituslauluks Sinule!“ Kogu meie elu – iga tegu, mõte, sõna peaks tooma kiitust Jumalale, peaks olema kooskõlas Tema tahtega, Tema seadustega. Kui auline oleks selline elu, kui võiksimme puhtast südamest öelda Jumalale: „Issand, ma kiidan Sind kõigega, mis ma olen ja kõigega, mis mul on, iga minu hingetõmme ja südamelöök on pühendatud Sinu kiitmisele, ülistamisele ja austamisele!“

**Auline Jumal, püha ja armuline Issand!
Me täname, ülistame ja kiidame Sind!
Palume Sind: puhasta meie süda
ja tee meid tundlikuks Püha Vaimu
vaikse ja õrna hääle suhtes,
mis kutsub meid Sind kiitma ja ülistama,
nii nagu Sa oled väärt.
Austus, kirkus ja kummardus Sinule
Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.**

Karin Teder

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud juunis, juulis ja augustis, kolmapäeval ja reedel kl 9-13.

Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse leppida kokku (tel. 52 80635).

Koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäe korralise puhkuse ajal 10. – 27. juulil teenib kogudust õpetaja Kari Tynkkynen.

Kasutatud riiete annetusmüük on avatud esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kl 10-13.

Telefon 473 7166, 473 7167.

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Facebook <https://www.facebook.com/Haapsalukirik/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-post lisatakse kirjasaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Jaani kirik on avatud R ja L 10-14 ja P 13-15.30. Ootame vabatahtlikke kirikuvalvesse.

Toomkirik ja muuseum Kontakt: Marika Peberg, tel 5184664, 4725346. Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.

Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com; 5289 527.

Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com; 53477 633.

Lia Salumäe E-post: liasalumae@hotmail.com; 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte.ilves@gmail.com

Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Tiia Laar E-post: tiia.laar@gmail.com

Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse